

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders
Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 10798-2026

Medewerker	:	Rhodé Janssen en Marjet Karssenberg
Team	:	Ruimte en Samenleving
Datum	:	17 maart 2026
Portefeuillehouder	:	wethouder Herman Engberink

BIJLAGEN:
☒ -
AFSTEMMING MET
☒ Financieel
Openbaar
ONDERWERP
Meerjarenprognose 2027-2029 regio Midden-IJssel Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (BW/MO)

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. De verwachte tekorten voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang op te vangen door te kiezen voor bezuinigingen in plaats van extra investeringen en hierbij:
 - a. Positief te besluiten op de voorgestelde bezuinigingen:
 - i. Stoppen met Tijdelijk onderdak met begeleiding in de regio (gemeente Zutphen).
 - ii. Stoppen met Kamers met Aandacht vanaf 2027.
 - iii. Afbouwen van Bed & Break vanaf 2027 door te stoppen met subsidiëring van twee plekken bij GGNet en Ygdrasil.
 - iv. Cliëntparticipatie vanaf 2027 terug te brengen naar 4 uur per week.
 - v. In 2027 en 2028 door te gaan met Housing First in een afgeslankte vorm voor maximaal 15 cliënten en het vervolg in 2029 te koppelen aan een evaluatie in het derde kwartaal van 2027.
 - vi. Vanaf 2028 stoppen met het beschikbaar stellen van regionale middelen voor lokale verslavingspreventie.
 - b. Positief te besluiten op het verder onderzoeken van mogelijke bezuinigingsopties:
 - i. Afbouw beschermd wonen (1,5 miljoen) in relatie tot beschermd thuis vanaf 2028.
 - ii. De relatie tussen de beweging naar Wonen Eerst en de mogelijke lagere kosten voor de maatschappelijke opvang vanaf 2028.
 - iii. Inzoomen op casemanagement, inclusief opzetten van woonzorglocatie De Brink.
 - iv. Besparingsmogelijkheden op regionale uitvoeringskosten.
 - c. Positief te besluiten op het verder onderzoeken van mogelijkheden om baten te vergroten:
 - i. De indexering van de maatschappelijke opvang na 2028 in rekening te blijven brengen bij lokale gemeenten.
 - d. Te pleiten voor het onderzoeken van aanvullende maatregelen:
 - i. Opbrengstmogelijkheden van de eigen bijdrage aan de maatschappelijke opvang.
 - ii. Mogelijke aanvullende financiering vanuit het Rijk.
 - e. Negatief te adviseren over een voorgestelde oplossingrichting:
 - i. Toewerken naar een reserve van minimaal 10% van het rijksbudget.
2. Gezien de bijdrage van de doelen uit de regiovisie te pleiten voor structurele borging van lokale initiatieven, waarbij het voor Olst-Wijhe en Raalte gaat over de kosten voor Wooncommunity De Ware en de Koningsspil.
3. Wethouder Engberink te machtigen deze standpunten namens het college in te brengen in het bestuurlijk overleg BW/MO van 19 maart 2026.

SAMENVATTING

De regio Midden-IJssel beschermd wonen en maatschappelijke opvang verwacht vanaf 2026 een structureel tekort waarbij eind 2028, zonder ingrijpen, een tekort én geen reserve meer is. Om dit te voorkomen worden bezuinigingsopties voorgesteld. Sommige opties met geen of minimale impact voor Olst-Wijhe. Andere hebben meer (financiële) impact voor Olst-Wijhe, zoals het stoppen van de vrijval en het financieren van verslavingspreventie. De voorliggende opties zijn nog niet voldoende, daarom wordt de

regio gevraagd om extra bezuinigingsopties te onderzoeken om daarmee bezuinigingen op beschermd wonen plekken (deels) te voorkomen. Dit alles wordt in het bestuurlijk overleg van 19 maart voorgelegd aan de vijf regiogemeenten (Deventer, Raalte, Olst-Wijhe, Zutphen, Lochem).

AANLEIDING

Binnen de regio Midden-IJssel was jarenlang sprake van regionale kosten die ruim paste binnen de beschikbare middelen. Daardoor konden er middelen vrijvallen naar de vijf regiogemeenten (gemeenten Deventer (centrumgemeente), Olst-Wijhe, Raalte, Lochem en Zutphen). Deze situatie is nu anders, waardoor er wordt verwacht dat 2025 negatief wordt afgesloten en ook de komende jaren (vanaf 2026) wordt er een structureel tekort verwacht. Zonder bijsturing is de prognose dat er eind 2028 geen reserve meer is én een tekort van bijna €860.000 komt. De jaren daarna wordt dit tekort alleen maar meer. Volgens het samenwerkingsconvenant moet een eventueel tekort verevend worden door de regiogemeenten, dat betekent dat we vanaf 2028 jaarlijks hoge extra kosten hebben voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Om een sluitende begroting te krijgen, wordt er regionaal gekeken welke bezuinigingsopties mogelijk zijn in lijn met de doelen uit de regiovisie.

BEOOGD RESULTAAT

Een sluitende begroting bij de regio én de lokale gemeente op zo'n manier dat de maatschappelijke impact zo klein mogelijk is en inwoners ondersteund kunnen worden binnen beschermd wonen en de maatschappelijke opvang.

KADER

- Regiovisie en lokaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Samenwerkingsconvenant beschermd wonen en maatschappelijke opvang

ARGUMENTEN VOOR

1a.1 Een deel van deze projecten lopen niet in Olst-Wijhe, stoppen heeft dus geen negatief effect voor inwoners van Olst-Wijhe.

Tijdelijk onderdak met begeleiding loopt alleen in de gemeente Zutphen. Kamers met Aandacht loopt regionaal stroef en lokaal is er nog geen match geweest. Het stoppen van deze projecten levert samen een besparing op van €505.000 vanaf 2027.

1a.2 Deze projecten kunnen ook met minder capaciteit worden uitgevoerd zonder kwaliteitsverlies voor Olst-Wijhe (B&B, cliëntparticipatie).

Cliëntparticipatie is afgelopen jaren regionaal opgezet door Vriendendiensten (DOWR) en Ixta Noa (Lochem en Zutphen). Ze zijn de afgelopen jaren bij onder andere bij het lokaal actieplan van Olst-Wijhe betrokken geweest. De evaluatie in voorbereiding op deze kostenbesparing laat zien dat cliëntparticipatie ook voldoende ingezet kan worden als het aantal uren wordt gehalveerd (van acht naar vier uur per week). Dit levert een besparing op van €15.000 per jaar.

Olst-Wijhe maakt nauwelijks gebruik van de Bed & Break plekken. Met de afname van zes naar vier plekken blijft nog steeds voldoende aanbod om de regionale vraag op te vangen. Dit levert een besparing op van €116.000 per jaar.

Housing First blijft bestaan, maar dan met een kleiner budget, dus voor minder cliënten. Het budget blijft toereikend om de vraag uit Olst-Wijhe op te vangen. Het gaat om een besparing van €353.000 ten opzichte van 2026. Om op tijd duidelijkheid te krijgen over het vervolg in 2029, wordt er voorgesteld om al eind 2027 te evalueren.

1a.3 Verslavingspreventie is geen regiotaak.

In het samenwerkingsconvenant staat dat het regiobudget in zijn geheel beschikbaar gehouden moet worden voor de voorzieningen ten behoeve van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Verslavingspreventie valt hier niet onder, dus is het voorstel om het van het regionale budget te halen. Voor Olst-Wijhe gaat het om een budget van circa €26.000 (zie tegenargument 1.1). Er wordt nog uitgewerkt hoe het overgangsjaar eruit komt te zien. Vanaf 2028 levert het regionaal een besparing op van €361.000.

1a.4 Er is ook gekeken naar manieren om de baten te vergroten.

In januari is in het Bestuurlijk Overleg al besproken om de indexering van de maatschappelijke opvang op te halen bij de regiogemeenten. Dit besluit ligt in Olst-Wijhe nog voor aan het college. Dit zorgt voor extra

baten voor de regio, en dus voor minder drastische bezuinigingen op de regionale begroting. Een aanvullende optie is om te onderzoeken of er aanvullende financiering vanuit het Rijksbudget mogelijk is (zie argument 1d.2)

1a.5 De bezuinigingsopties zijn besproken in werkgroepen en hebben dus grotendeels draagvlak van regiogemeenten.

De mogelijkheid is dat verslavingspreventie discussie kan oproepen bij regiogemeenten, omdat het net als Olst-Wijhe impact heeft op de lokale begroting. Rond de rest van de bezuinigingsopties was er ambtelijk draagvlak om op deze manier te bezuinigen.

1b.1 Met de bezuinigingsopties van beslispunt 1 resteert er een tekort van €267.548 vanaf 2028. De bezuinigingsopties van beslispunt 1 zorgen voor een totale bezuiniging van €691.000 in 2027 en €1.052.000 in 2028. Dit is niet voldoende voor een positieve begroting. Om te voorkomen dat dit tekort door de regiogemeenten structureel betaald moet worden, zijn verdere bezuinigingen nodig.

1b.2 Nog niet alle bezuinigingsopties zijn in kaart gebracht door de regio waardoor extra onderzoek nodig is om een integrale afweging te maken.

In eerste instantie heeft de regio voorgesteld om de extra benodigde bezuinigingen alleen bij de beschermd wonen plekken weg te halen. Dit zou betekenen dat er 10% van de beschikbare plekken zou verdwijnen. Dit terwijl nog niet alle bezuinigingsopties zijn onderzocht en de maatschappelijke impact van het verdwijnen van plekken nog niet duidelijk is.

Het is daarom wenselijk om meer opties, zoals beschreven bij beslispunt 2, te onderzoeken. Op die manier kan er tijdens het Bestuurlijk Overleg in oktober 2026 een meer integrale afweging worden gemaakt welke bezuinigingsopties mogelijk zijn en hoe we het afschalen van het aantal beschermd wonen plekken zo veel mogelijk kunnen voorkomen met zo min mogelijk maatschappelijke impact op andere terreinen.

1b.3 Andere regiogemeenten vinden ook dat we informatie missen.

Olst-Wijhe is niet de enige regiogemeente die vindt dat er nog niet naar alle bezuinigingsopties is gekeken. Ook Raalte, Zutphen en Lochem geven ambtelijk aan dat ze graag andere opties onderzoeken dan het verminderen van het aantal beschermd wonen plekken. De verwachting is dat er voldoende draagvlak binnen de regiogemeenten is voor deze optie, ondanks eerdere terughoudendheid vanuit de regio.

1b.4 Woonzorgvoorziening de Brink en casemanagement zijn beide gericht op mensen met langdurige verslavingsproblematiek.

Zodra de Brink af is, is het waarschijnlijk dat een deel van de cliënten van casemanagement bij de Brink gaan wonen. Daardoor is casemanagement minder nodig. Daarnaast is er onduidelijkheid of casemanagement ook voor bijvoorbeeld Wlz-cliënten wordt ingezet, terwijl het oorspronkelijk alleen bedoeld is voor Wmo-cliënten. Dit maakt het dat onderzoeken van casemanagement een mogelijke besparing voor de regio kan opleveren.

1c.1 Toepassen van de indexatie na 2028 draagt bij een gezonde meerjarenprognose en het bieden van adequate hulpverlening.

In het bestuurlijk overleg van 14 januari 2026 is voor 2027 en 2028 ingestemd met de indexering van de maatschappelijke opvang, dit te evalueren en daarna een besluit te nemen over 2029 en verder. Op basis van het huidige budget, blijven deze middelen ook na 2028 nodig om tekorten te kunnen opvangen en adequate hulp te verlenen.

1d.1 De extra baten van de eigen bijdrage van de maatschappelijke opvang zijn nu nog niet bekend maar kunnen in oktober wel meegenomen worden in de afweging voor de extra bezuinigingsopties.

Per 1 oktober 2025 wordt er een eigen bijdrage in de maatschappelijke opvang betaald. In het eerste kwartaal van 2026 wordt de invoering geëvalueerd. Op basis daarvan kan er een prognose gemaakt worden voor de baten hiervan. Het is wenselijk om dit mee te nemen in de afweging hoeveel extra bezuinigingsopties nodig zijn.

1d.2 Met aanvullende financiering vanuit het Rijksbudget, zijn minder drastische bezuinigingen nodig.

Het onderzoeken van de mogelijkheden vanuit het Rijksbudget is vanuit de regio sterker, omdat ze kunnen spreken voor meerdere gemeenten. Daarom is de regio in de positie om dit, eventueel samen met andere regio's, aan te kaarten bij het Rijk en te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn.

1e.1 De reserve van minimaal 10% is hoger dan noodzakelijk.

Het percentage van de reserve is in een vorige regiovisie vastgesteld, maar in de huidige regiovisie staat niets over de hoogte van de reserve. Meerdere financieel adviseurs in de regio, waaronder de financieel adviseur van Olst-Wijhe, hebben aangegeven dat een reserve van 10% fijn is als het haalbaar is. Maar ook dat het aan de hoge kant is als er daardoor structurele bezuinigingen met maatschappelijk impact of een hogere structurele bijdrage van de gemeenten nodig is. Het geld kan dan niet besteed worden en de regiogemeenten moeten volgens het samenwerkingsconvenant toch altijd een eventueel tekort verevenen. Het is dubbel om te gaan bezuinigen op beschermd wonen plekken om extra geld voor de reserve over te houden. Een mogelijkheid is om, als dat nodig blijkt, incidenteel geld te vragen bij de gemeenten om de reserve aan te vullen.

2.1 De kosten voor de Wooncommunity de Ware en de Koningsspil bedragen voor Olst-Wijhe circa €125.000 per jaar, wat tot eind 2026 nog gedekt wordt uit de vrijval die de gemeente van de regio krijgt.

De vrijval was tot eind 2026 vastgesteld (voor Olst-Wijhe gaat het om €144.000). Gezien het samenwerkingsconvenant en het voorziene begrotingstekort is het logisch dat de vrijval stopt. Toch geeft dit lokaal knelpunten voor het voortzetten van lokale initiatieven die ontstaan zijn vanuit de regiovisie. Voor Olst-Wijhe en Raalte gaat dit om wooncommunity de Ware en de Koningsspil, waarmee instroom in beschermd wonen is voorkomen. Ook de andere lokale gemeenten vinden het blijven ontvangen van de vrijval belangrijk om zo lokale activiteiten die bijdragen aan de regiovisie te kunnen blijven bekostigen.

2.2 Er is verduidelijking nodig over het afwegingskader voor het financieren van regionale en lokale woonvoorzieningen.

Het afwegingskader waarom sommige projecten wel en anderen niet regionaal worden opgepakt, ontbreekt of wordt niet gedeeld. Zo staat woonzorgvoorziening de Brink, gericht op mensen met langdurige verslavingsproblematiek, wel op de regionale begroting, maar de lokale woonvoorzieningen zoals de Koningsspil en de Ware niet. Alle drie de voorzieningen dragen bij aan de regiovisie, al is de doelgroep verschillend.

3.1 Wethouder Engberink neemt deel aan het bestuurlijk overleg BW/MO en een standpunt van het college is beter dan van alleen een wethouder.

De wethouder voor het sociaal domein neemt deel aan de bestuurlijke overleggen voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Gezien de maatschappelijke impact van deze bezuinigingsopties is het van belang het deze door het college gedragen worden, en dat wethouder Engberink gemachtigd wordt om deze standpunten namens het college in het bestuursoverleg te delen.

ARGUMENT TEGEN

1a.1 Het budget van circa €26.000 voor verslavingspreventie kan op dit moment alleen incidenteel uit gemeentelijke middelen worden gedekt.

Verslavingspreventie, nu georganiseerd door Tactus, is belangrijk voor Olst-Wijhe. Naast een kleine bijdrage uit de GALA/SPUK middelen, zal het gros van deze subsidie tijdelijk uit de beschikbare middelen beschermd wonen gefinancierd kunnen worden. Uit deze middelen moeten mogelijk ook wooncommunity de Ware en de Koningsspil en de indexatie maatschappelijke opvang gefinancierd worden. Verslavingspreventie bekostigen uit incidentele middelen is dus geen wenselijke situatie, maar een tussenoplossing. Aan de andere kant is niet realistisch om verslavingspreventie op het regionale budget te laten staan, aangezien het geen regionale taak is.

1b.1 Dat het afschalen van beschermd wonen plekken onderzocht wordt, maakt het dat een reële optie om op te bezuinigen.

Dat kan betekenen dat er in oktober op het bestuurlijk overleg besloten wordt toe te werken naar minder beschermd wonen plekken, geen ideale situatie gezien het huidige tekort van plekken. Door het doorschuiven van deze optie, kan er een meer integrale afweging worden gemaakt welke bezuinigingsopties de minste maatschappelijke impact hebben.

1b.2 Door nog geen definitief besluit te nemen over de hele meerjarenprognose, kunnen andere processen in de regio vertraging oplopen.

Toch lijkt het nog verstandig om eerst alle opties te onderzoeken om een integrale afweging te maken. Door al in te stemmen met de bezuinigingsopties van beslispunt 1, wordt er al een eerste stap gemaakt en tijd gekocht om de andere opties te verkennen.

1d.1 In het samenwerkingsconvenant BW-MO is vastgelegd dat besluiten worden genomen op basis van meerderheid van stemmen.

Dit betekent dat het kan voorkomen dat, ongeacht de positie van Olst-Wijhe, het meerderheidsbesluit leidend is. Het voor- of tegenstemmen is daarmee geen garantie voor de regionale uitkomst. Op ambtelijk niveau is het duidelijk dat, naast Olst-Wijhe, ook Raalte, Zutphen en Lochem knelpunten zien in de regionale begroting, vooral rondom de lokale initiatieven, het verdwijnen van de vrijval en het verdwijnen van het budget voor verslavingspreventie. Het lijkt er dus op dat Olst-Wijhe niet alleen staat in haar standpunten. Samen met Raalte maakt Olst-Wijhe zich, op ambtelijk en bestuurlijk niveau, hard voor het behoud en financiering van wooncommunity de Ware en de Koningsspil.

3.1 Het is wenselijk om, vooral voor aanbieders en bewoners, duidelijkheid te geven rondom de financiering van de Ware en de Koningsspil.

Raalte kan de kosten waarschijnlijk één jaar dekken, Olst-Wijhe kan dit wat langer. Het is voor Olst-Wijhe niet mogelijk om de voorzieningen alleen te draaien, dus is een samenwerking nodig. Het incidenteel blijven financieren van de wooninitiatieven geeft onzekerheid bij aanbieders en bewoners, dus is het wenselijk om zo snel mogelijk meer duidelijk te hebben over de structurele financieringsmogelijkheden van beide voorzieningen.

RISICO'S

De risico's zitten vooral in het mogelijk verminderen of verdwijnen van wooncommunity de Ware en de Koningsspil en verslavingspreventie op het moment dat er geen structurele middelen worden gevonden voor deze projecten. Bij het kopje financiën is het verder beschreven.

Op ambtelijk niveau wordt ervaren dat de samenwerking minder soepel verloopt, nu het financieel uitdagender is. Een constructieve houding van alle partijen blijft belangrijk om de beste afweging te kunnen maken.

FINANCIËN

De benodigde regionale bezuinigingen hebben veel invloed op de lokale financiën. Met de voorstellen zoals ze er nu liggen, is er vanaf 2027 geen vrijval meer (dat betekent €144.000 minder aan baten voor Olst-Wijhe). Verder ontvangt de regio vanuit de Olst-Wijhe een incidentele bijdrage voor indexering van de maatschappelijk opvang (dat kost circa €13.000 in 2027 en circa €26.000 in 2028). Ook wordt verslavingspreventie (€26.000) niet meer door de regio gefinancierd. Ten slotte werden wooncommunity de Ware en de Koningsspil (circa €125.000) lokaal gedekt met de vrijval die we vanuit de regio kregen, waarbij de vrijval wegvalt en de dekking elders vandaan gehaald moet worden.

Aan de andere kant gaat de regio door met het project Housing First, waardoor Olst-Wijhe geen risico loopt om dit tijdens de pilot te moeten financieren.

De dekking van verslavingspreventie, de twee wooninitiatieven en de indexering kunnen incidenteel gedekt worden uit de beschikbare middelen voor beschermd wonen. Dit is geen structurele oplossing en dus alleen een tussenoplossing. Het is daarom nodig om de komende tijd te onderzoeken of en hoe we met deze onderwerpen verder willen als er geen regionale financiering meer mogelijk is. Daarom wordt er, zowel door Raalte als Olst-Wijhe nog steeds ingezet op (deels) regionale financiering van de wooninitiatieven, aangezien ze aansluiten bij de regiovisie.

DUURZAAMHEID

N.v.t.

PARTICIPATIE

N.v.t.

COMMUNICATIE

Er wordt niet actief gecommuniceerd over deze nota.

PLANNING EN UITVOERING

Op 19 maart is het bestuurlijk overleg waar de vijf betrokken wethouders besluiten met welke bezuinigingsopties wordt ingestemd. In de volgende bestuurlijke overleggen in juni en oktober komen de extra uitgezochte bezuinigingsopties op de agenda.